

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a Mgr. Petra Melichera, v právnej veci žalobcov 1/ **T. S.** a 2/ **V. S.**, proti žalovanému **Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny**, Župné námestie č. 5-6, Bratislava, pracovisko Banská Bystrica, Zvolenská 27, Banská Bystrica, o **preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného** č. 2007/1093-01-Pol. A/2007/00116-01 z 2. júla 2007, o odvolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S147/2007-55 zo dňa 3. decembra 2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23S147/2007-55 zo dňa 3. decembra 2008 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie žalovaného č. 2007/1093-01-Pol. A/2007/00116-01 z 2. júla 2007 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **nepriznáva**.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd podľa § 250j ods. 1 O.s.p. zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného č. 2007/1093-

01-Pol. A/2007/00116-01 z 2. júla 2007, ktorým bola žalobkyni v 1. rade uložená povinnosť vrátiť dávky a príspevky v hmotnej núdzi, ktoré boli poskytnuté preddavkovo za obdobie od 1. januára 2004 do 31. októbra 2007 vo výške 214.670 Sk do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia na účet prvostupňového správneho orgánu podľa § 27 ods. 3 zákona č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o hmotnej núdzi“). Krajský súd dospel k záveru, že zákonný podklad na vrátenie dávky je daný, nakoľko bolo v rozhodnom období preukázané, že žalobkyni 2/ boli poskytnuté preddavkovo dávky v hmotnej núdzi na základe rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu rozhodnutím z 12. februára 2004. Priznaním a následným vyplatením úrazovej renty späť pre žalobcu 1/ vo výške 217.542 Sk podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 21. júla 2006 sa zmenil príjem žalobcov pre posudzovanie dávky a príspevkov podľa zákona o hmotnej núdzi, ktoré už preddavkovo boli vyplatené. Podľa názoru súdu prvého stupňa bol nárok na vrátenie dávok správne vyčíslený. Prvostupňový súd nesúhlasil s námietkami žalobcov, že v čase vydania rozhodnutia nebolo začaté konanie o nárokoch z pracovného pomeru, keďže toto právo bolo uplatnené žalobou z 1. augusta 2000. Žalobcom nepriznal súd náhradu trov konania.

Proti rozsudku podali žalobcovia 1/ a 2/ rade odvolanie z dôvodov, že považovali rozsudok za nesprávny a nezákonný z dôvodu podľa § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p., nakoľko rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia. Namietali, že rozhodnutie z 12. februára 2004 nebolo doručené žalobcovi v 1. rade, ako aj skutočnosť, že rozhodnutie je nezákonné, keďže neexistoval žiaden dôvod na priznanie dávok v hmotnej núdzi preddavkovo, keďže s účinnosťou od 1. januára 2004 zanikla zodpovednosť zamestnávateľa za škody spôsobené pracovným úrazom a chorobou z povolania. Nároky z pracovných úrazov a chorôb z povolania voči zamestnávateľovi mohli byť priznané len do 31. decembra 2003. Na základe toho navrhli aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že rozhodnutie žalovaného č. 2007/1093-01-Pol. z 2. júla 2007 ako aj prvostupňové rozhodnutie zruší a vec vráti na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Žalovaná navrhla odvolanie žalobcov zamietnuť ako nedôvodné. Uviedla, že ako žalobou napadnuté rozhodnutie, tak aj rozhodnutie z 12. februára 2004 považujú za zákonné a že spoločne bol posudzovaný žalobca v 1. rade spoločne s žalobkyňou v 2. rade v zmysle platnej právnej úpravy, keďže o priznanie dávok v hmotnej núdzi požiadala ako jeho manželka. Žalobca v 1. rade mal postavenie spoločne posudzovanej osoby a v tomto konaní aj takto vystupoval. Podľa názoru žalovanej tvrdenie žalobcov, že rozhodnutie o priznaní dávok v hmotnej núdzi preddavkovo od 1. januára 2004 na základe rozhodnutia z 12. februára 2004 je nezákonné nemá oporu v zákone, keďže toto rozhodnutie nebolo zrušené a nadobudnutím právoplatnosti sa stalo záväzným pre každého. Na konštatovanie nezákonnosti rozhodnutia nepostačuje presvedčenie účastníka, že rozhodnutie je nezákonné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O.s.p., preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov v 1. a 2. rade je dôvodné.

Z podkladov administratívneho spisu a medzi účastníkmi konania ani nebolo sporné, že žalobkyňi 2. rade boli priznané dávky v hmotnej núdzi v dobe od 1. januára 2004 a spoločne posudzovanou osobou bol aj žalobca v 1. rade ako manžel žalobkyne v 2. rade. Taktiež nebolo ani sporné, aká suma dávok v hmotnej núdzi bola žalobkyňi v 2. rade vyplatená v rozhodnom období od 1. januára 2004 do 31. októbra 2007, za ktoré na základe žalobou napadnutého rozhodnutia sa domáhal žalovaný vrátenia týchto dávok v hmotnej núdzi, ktorá mala byť poskytnuté preddavkovo. Sporným medzi účastníkmi bolo, či rozhodnutie z 12. februára 2004 bolo vydané v súlade so zákonom a či mohol byť podkladom pre vydanie napadnutého rozhodnutia o vrátení dávok v hmotnej núdzi a či mal byť žalobca v 1. rade účastníkom administratívneho konania a za aké obdobie je povinná žalobkyňa v 2. rade vrátiť dávky v hmotnej núdzi.

Úlohou krajského súdu bolo postupom podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku preskúmať postup a zákonnosť rozhodnutia žalovanej, ktoré predchádzalo jeho vydaniu.

Podľa čl. 2 bod 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobe, ktorý ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o hmotnej núdzi v znení platnom do 14. apríla 2004 na konanie o posúdení hmotnej núdze, zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi dávkou a príspevkami sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, 30) ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 26 ods. 2 zákona o hmotnej núdzi úrad alebo obec dávku a príspevky odníme a ich výplatu zastaví alebo ich zvýši, alebo zníži a vyplatí ich vo vyššej sume alebo v nižšej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na vznik nároku.

Podľa § 27 ods. 1 zákona o hmotnej núdzi v znení platnom do 14. apríla 2004 dávka a príspevky s výnimkou aktivačného príspevku podľa § 12 ods. 8 a 9 sa môžu priznať preddavkovo, ak sa začalo konanie o peňažnom príspevku za opatrovanie, poskytnutie dávky nemocenského poistenia, dávky dôchodkového poistenia alebo opakovanej štátnej sociálnej dávky, konanie o určenie otcovstva, konanie o výživnom alebo konanie o nárokoch z pracovného pomeru alebo z obdobného pracovného vzťahu, alebo zo služobného pomeru vrátane mzdových nárokov.

Podľa § 27 ods. 3 zákona o hmotnej núdzi po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vydaného v konaní podľa odseku 1 úrad alebo obec rozhodne o dávke a príspevkoch, pričom zohľadní výšku peňažného príspevku za opatrovanie, priznanej náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca, dávky nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia, úrazového poistenia, garančného poistenia a poistenia v nezamestnanosti alebo opakovanej

štátnej sociálnej dávky, výšku výživného, výšku náhradného výživného, výšku mzdových nárokov alebo výšku ďalších nárokov z pracovného pomeru alebo z obdobného pracovného vzťahu, alebo zo služobného pomeru. Úrad alebo obec zároveň rozhodne o doplatení dávky a príspevkov alebo o ich vrátení.

Z administratívneho spisu žalovanej vyplýva, že žalobkyni v 2. rade boli vyplácané dávky v hmotnej núdzi od 1. januára 2004 na základe rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu z 12. februára 2004 a to podľa § 27 zákona o hmotnej núdzi, pričom v tomto rozhodnutí absentuje zdôvodnenie, prečo jej boli dávky v hmotnej núdzi priznané preddavkovo. V rozhodnutiach, ktoré však boli vydané po rozhodnutí z 12. februára 2004, t.j. 6. mája 2004 je rozhodnuté o zvýšení dávky v hmotnej núdzi podľa § 26 zákona o hmotnej núdzi tak, že tieto dávky už boli zvyšované preddavkovo a zároveň následne vydanými rozhodnutiami boli menené skôr vydané právoplatné rozhodnutia za predchádzajúce obdobie, avšak vo všetkých týchto rozhodnutiach absentuje zdôvodnenie prečo boli priznávané dávky preddavkovo.

Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne č. 22-3153/206 21. júla 2006, ktoré bolo právoplatné dňom 23. októbra 2006 je zrejmé, že žalobcovi 1. bola priznaná úrazová renta na základe jeho žiadosti z 28. februára 2006.

Na základe toho možno potom dospieť k záveru, že rozhodnutia, ktorým bola priznaná dávka v hmotnej núdzi preddavkovo pre žalobkyňu 2, ako aj pre spoločne posudzované osoby, neboli vydané v súlade so zákonom o hmotnej núdzi. V čase vydania rozhodnutia z 12. februára 2004 totiž neexistovali pre postup správneho orgánu zákonné dôvody, ktoré by ho oprávňovali takto postupovať. V čase vydania rozhodnutia, teda po 1. januári 2004 a až do doby podania žiadosti o úrazovú rentu žalobcom v 1. rade, teda do 28. februára 2006, neexistovali zákonné dôvody pre vydanie rozhodnutia o možnosti poskytnúť dávky v hmotnej núdzi pre žalobkyňu v 2. rade preddavkovo. Ani žalobkyňa v 2. rade, ako aj osoby, ktoré boli s ňou spoločne posudzované, totiž nepodali návrh na začatie konania a ani sa s nimi nezačalo konanie o peňažnom príspevku za opatrovanie, poskytnutie dávky nemocenského poistenia, dávky

dôchodkového poistenia alebo opakovanej štátnej sociálnej dávky a ani konanie o určenie otcovstva, konanie o výživnom alebo konanie o nárokoch z pracovného pomeru alebo z obdobného pracovného vzťahu, alebo zo služobného pomeru vrátane mzdových nárokov za rozhodné obdobie, kedy poberali dávky v hmotnej núdzi, teda za obdobie od 1. januára 2004 a to minimálne do 28. februára 2006. Keďže takéto konanie nezačalo bol administratívny orgán oprávnený rozhodnúť o žiadosti žalobkyne v 2. rade iba tak, že by jej priznal dávky v hmotnej núdzi, avšak nie preddavkovo podľa § 27 zákona o hmotnej núdzi. Až po podaní žiadosti navrhovateľa o úrazovú rentu z 28. februára 2006 mohol administratívny orgán rozhodnúť, že prizná dávky od tohto obdobia preddavkovo. Ak takto nepostupoval, nemožno potom rozhodnutie z 12. februára 2004 považovať za vydané v súlade so zákonom a ktoré by mohlo byť zákonným podkladom pre rozhodnutie o vrátenie dávky v hmotnej núdzi za obdobie od 1. januára 2004 do 28. februára 2006. Aj odvolací súd dospel k záveru, že žaloba žalobcu v 1. rade, ktorou sa domáhal priznania choroby z povolania sa týkala len obdobia do 31. decembra 2003, nakoľko súd v týchto konaniach je oprávnený rozhodovať iba o nárokoch vzniknutých k tomuto dňu, keďže zákonom č. 461/2003 Z.z. prešla pôsobnosť rozhodovať o nárokoch vzniknutých po tomto dni na Sociálnu poisťovňu.

Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu v 1. rade, že mu rozhodnutie z 12. februára 2004 nebolo doručené, tak v tomto prípade sa odvolací súd stotožňuje so závermi uvedenými v rozhodnutí krajského súdu, že sa riadne doručovalo žiadateľke a aj samotný žalobca v 1. rade sa voči nemu vzdal práva odvolania, a teda, že táto námietka je neopodstatnená.

Podľa názoru odvolacieho súdu takéto zistenie skutočného stavu, kedy žalovaný rozhodol na základe skôr vydaného rozhodnutia z 12. februára 2004, ktorého časť týkajúca sa možnosti poskytnutia dávky v hmotnej núdzi preddavkovo nie je a nebola v súlade so zákonom a neodôvodňuje záver, ku ktorému dospel žalovaný napadnutým rozhodnutím, že žalobkyňa v 2. rade je povinná vrátiť poskytnuté dávky v hmotnej núdzi

Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného bolo vydané na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu a v rozpore so zákonom. Z uvedených dôvodov napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 220 O.s.p. s poukazom na § 250l ods. 2 O.s.p. a § 250ja ods. 3 O.s.p.).

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku. Náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd v konaní úspešným žalobcom nepriznal, nakoľko si žiadne neuplatnili (§ 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.) a žalovanému sa zo zákona náhrada trov konania nepriznáva.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2010

JUDr. Ida Hanzelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová